

El Departament de TES presenta el Catàleg del paisatge de l'Alt Pirineu i Aran

El subdirector general de Planificació Territorial i Paisatge, Eduard Rosell, del Departament de Territori i Sostenibilitat ha presentat avui el Catàleg del paisatge de l'Alt Pirineu i Aran, elaborat per l'Observatori del Paisatge de Catalunya, en sengles actes a Sort i a la Seu d'Urgell. El document serà aprovat properament de forma inicial i després se sotmetrà a informació pública. El Catàleg és un instrument previst a la Llei del paisatge de Catalunya que serveix per inventariar i analitzar tots els valors paisatgístics de la zona i per a proposar aquells objectius de qualitat paisatgística que la planificació territorial i la resta de polítiques sectorials hauran de prendre en consideració.

El Catàleg del paisatge, previst a la Llei 8/2005 de 8 de juny de protecció, gestió i ordenació del paisatge, és un document informatiu de caràcter tècnic que determina la tipologia dels paisatges de cada zona, els seus valors i estat de conservació, els objectius de qualitat que han de complir i les propostes per a assolir-los.

Els objectius dels diferents catàlegs són bàsicament caracteritzar i inventariar els valors paisatgístics, definir objectius de qualitat paisatgística, servir de suport per a la planificació territorial, ser útils en la definició d'estratègies sectorials i ser la base per a campanyes de sensibilització ciutadana i d'educació escolar.

■ Comunicat de premsa ■

L'Observatori del Paisatge de Catalunya, ens de suport a la tasca de la Generalitat de Catalunya en matèria de paisatge, és l'organisme responsable de coordinar la redacció dels Catàlegs, per encàrrec del Departament de TES.

Els catàlegs, eines de planificació

El DTES va encarregar l'elaboració d'un catàleg per cadascun dels àmbits d'aplicació dels diversos plans territorials parcials, atès que es concep el Catàleg del paisatge com una eina de suport a la planificació territorial.

Els catàlegs del paisatge de les Terres de Lleida, del Camp de Tarragona, de les Terres de l'Ebre i de les Comarques Gironines ja han estat aprovats definitivament. A banda del Catàleg de l'Alt Pirineu i Aran, que ara rebrà la seva aprovació inicial, es troben en procés de redacció els catàlegs de la Regió Metropolitana de Barcelona i de les Comarques Centrals.

Els objectius de qualitat paisatgística continguts en els Catàlegs permetran incorporar directrius paisatgístiques, en els plans territorials parcials. Aquestes directrius ja figuren als plans territorials parcials de les Terres de l'Ebre i de les Comarques Gironines perquè, en el moment de la seva redacció, ja existia el corresponent Catàleg.

Actualment, el Departament de TES treballa per incorporar les directrius de paisatge als plans territorials parcials del Camp de Tarragona, de l'Àmbit Metropolità de Barcelona, de la Catalunya Central i de Terres de Lleida (Ponent) i també de l'Alt Pirineu i Aran, quan el present catàleg estigui aprovat. Per tal de fer efectiva aquesta incorporació, caldrà tramitar una modificació específica de cada Pla.

Un innovador procés de participació

Els catàlegs de paisatge se sotmeten a un curós procés de participació ciutadana per tal de recollir els suggeriments de les institucions i les entitats del territori i dels ciutadans interessats.

Així, en el cas del de l'Alt Pirineu i Aran, s'han realitzat entrevistes en profunditat a 21 agents del territori, tres tallers, tres sessions informatives i s'han recollit 276 suggeriments a través del web.

L'Alt Pirineu i Aran

El Catàleg del paisatge de l'Alt Pirineu i Aran abasta les comarques de l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell, la Cerdanya, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i la Val d'Aran, i en fa una caracterització paisatgística per després fixar 10 objectius generals de qualitat paisatgística i proposar una sèrie d'accions per tal d'assolir-los.

■ Comunicat de premsa ■

El catàleg de paisatge identifica els 10 trets principals que caracteritzen el paisatge d'aquest àmbit: les **valls i els congostos**, com els de Mont-rebei i Terradets; els **fons escènics i cims**, com els dels Encantats o la Pica d'Estats; els **llacs i estanys**, sobretot els d'Aigüestortes i Sant Maurici; els fenòmens meteorològics amb una gran incidència en el paisatge: **la neu, el torb i el fogony**; els boscos d'avets i altres coníferes; els **bocage** -petits conreus delimitats per petits murs, talussos i arbres- **situats en fons de vall i prats de pastura**, com els de la Cerdanya o la plana d'Àneu; el **nuclis de població compactes singulars**; les **bordes i masies** disperses; les **infraestructures energètiques**, especialment les vinculades a l'energia hidroelèctrica, i el **patrimoni cultural**, tant l'intangible (llengua aranesa o festes del foc) com el romànic (amb la Vall de Boí com a màxim exponent).

L'estructura del Catàleg de paisatge

Per tal de tractar en profunditat els diversos paisatges i poder fer-ne una descripció acurada, així com per a avançar l'evolució futura que poden tenir, el Catàleg s'estructura en els següents apartats:

- **L'inventari dels valors paisatgístics**, com ara els espais normativament protegits (Parc Natural d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici o els Parcs Naturals de l'Alt Pirineu i del Cadí); els fenòmens geològics i congostos (Oliana, Terrades, Trespunts, Mont-rebei, la vall d'Artiga de Lin); els paisatges de l'aigua, tant rius com llacs i pantans; boscos singulars (València d'Àneu, Bosc de Virós, obagues del Port del Comte), i fons escènics de cims i serres (el Cadí, el Montsec, la Pica d'Estats).

També s'hi inclouen els espais agrícoles de gran singularitat, els bocatges en valls i replans (petits conreus delimitats per petits murs, talussos i arbres que voregen els camins) i la closa cerdana (conreus associats a masos, delimitats per marges arboris). Finalment, l'inventari

■ Comunicat de premsa ■

de valors paisatgístics es fixa en les bordes (associades a la ramaderia transhumant) i les masies; les pastures d'estiu; els conreus de cereals i fruiters de secà; les construccions defensives (Castell de Mur, Conques) i els campanars (Erill la Vall, Sant Joan de Boí, Taüll, Salardú), i la pròpia Vall de Boí, declarada Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO per la seva riquesa en vestigis del romànic.

- **L'enumeració de les activitats i processos** que configuren i condicionen el paisatge pirinenc. S'hi inclouen els **naturals**, com ara el relleu, el clima, la hidrografia, els tipus de sòls i la vegetació, així com també els **factors humans**, és a dir, la petja que els pobladors han deixat en el paisatge al llarg dels segles.
- Una **descripció de la situació actual** dels paisatges de l'Alt Pirineu i Aran, juntament amb una previsió de la seva evolució futura, els seus riscos i les seves oportunitats.
- La delimitació de les **unitats de paisatge**, enteses com a àrees visualment coherents, cadascuna d'elles amb la seva fitxa descriptiva, que es constitueixen en l'eina bàsica de gestió i ordenació.
- Els **objectius de qualitat paisatgística**, mitjançant la identificació d'aquells espais o elements territorials en què les estratègies preferents haurien de ser les de protecció dels elements valuosos, aquells àmbits on caldria formular estratègies de restauració o millora paisatgística i aquells grans patrons paisatgístics en què l'estratègia bàsica hauria de ser la de gestió del paisatge, és a dir, el guiatge i l'harmonització de les transformacions que puguin esdevenir-se en el futur.

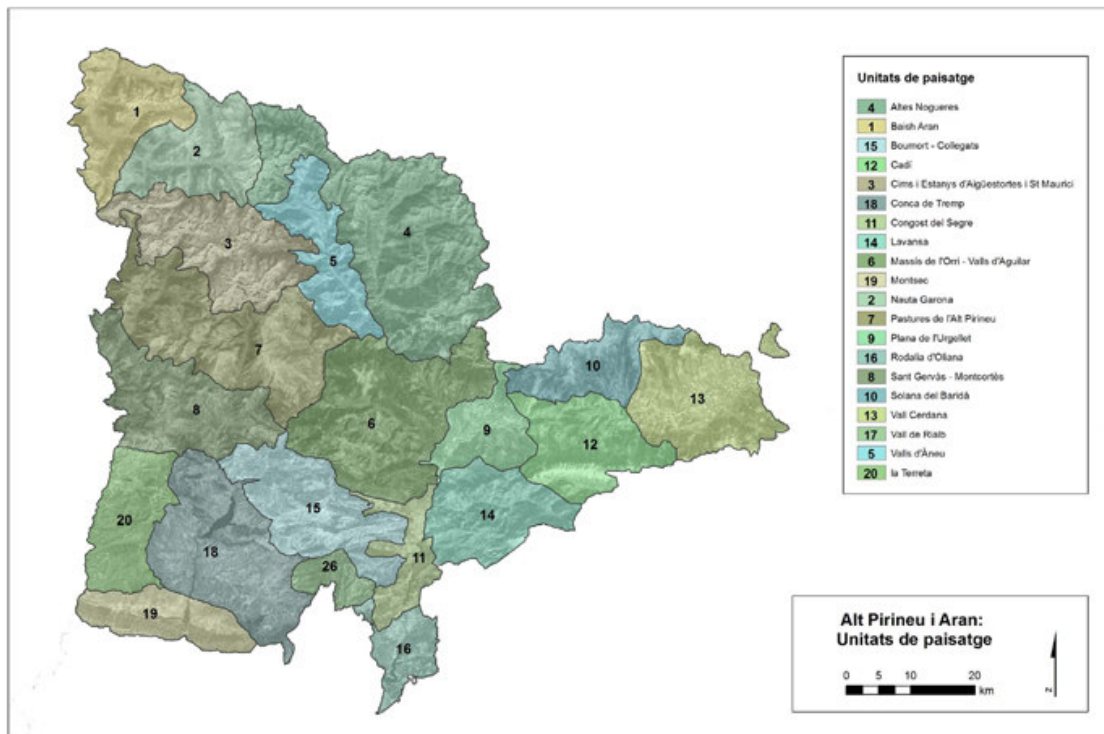
Unitats de paisatge

El Catàleg divideix l'àrea de l'Alt Pirineu i Aran en **20 unitats de paisatge**, que ocupen una extensió total de 285 km², definides segons el creuament de dades sobre la morfologia del territori (relleu, hidrologia, pendents) amb d'altres de caràcter social o cultural (usos del sòl, elements identitaris) i els resultats de la consulta ciutadana.

Cada unitat és cartografiada i acompanyada d'una fitxa que concreta, per a aquella àrea, tots els factors analitzats per a la totalitat de l'Alt Pirineu i Aran, al temps que proposa objectius de qualitat específics.

■ Comunicat de premsa ■

1. **Baish Aran:** combina un ric paisatge agroforestal de clima atlàntic, nuclis petits d'arquitectura típica aranesa ben conservada amb un desenvolupament urbanístic més recent en els municipis més grans.
2. **Nauta Garona:** paisatges en valls d'origen glacial, amb els fons escènics del massís de la Maladeta, el Montardo i el circ de Colomers. Model urbanístic associat als equipaments d'esquí i a la centralitat de Vielha.
3. **Cims i estanys d'Aigüestortes i Sant Maurici:** unitat de paisatge alpi, que incorpora els grans fons escènics i valls de riquesa cromàtica del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, incloent-hi l'extensa zona de preparc i la connexió amb la continuació natural de la unitat vers l'oest, que és el massís de la Maladeta.
4. **Altes Nogueres:** paisatge d'alta muntanya ben conservat. Abandonament intens de les activitats tradicionals. Pobles de roca fosca amb teulada de llosa, compactes i envoltats de prats, amb la Pica d'Estats com a important referent de la unitat.
5. **Valls d'Àneu:** Valls altes d'origen glacial que han permès la construcció d'un paisatge amb barreja de cultius, pobles i ribera fluvial. Consta d'una xarxa de petits municipis ben comunicats, un bon nombre dels quals encara mantenen l'arquitectura tradicional de muntanya.
6. **Massís de l'Orri-Valls d'Aguilar:** paisatge de mitjana i alta muntanya amb relleu de formes massives però suaus, especialment al nord, i de valls aïllades i profundes al sud. Inclou pobles medievals entre pastures i feixes de conreu delimitades per murs de pedra seca.
7. **Pastures de l'Alt Pirineu:** paisatge de muntanyes recobertes de pastures verdes a l'estiu i nevades a l'hivern, que conté el patrimoni

■ Comunicat de premsa ■

romànic de la vall de Boí, reconegut internacionalment i en molt bon estat de conservació.

8. **Sant Gervàs-Montcortès:** unitat caracteritzada pels pobles encimbellats, altiplans cultivats i l'estany de Montcortès. Inclou el Pont de Suert, la capital de l'Alta Ribagorça i el paisatge de les hidroelèctriques de la segona meitat del segle XX.
9. **Plana de l'Urgellet:** la Seu d'Urgell, una ciutat pirinenca abocada al riu Segre i a la Valira, envoltada d'un paisatge agrari viu i amb el fons escènic del Cadí. El sector agrari perviu gràcies a les empreses de transformació i ha permès que no s'abandonin les terres de conreu.
10. **Solana del Baridà:** unitat conformada al voltant de l'altiplà de Lles, gran mirador de la Cerdanya i del Cadí, que conserva encara alguns dels antics i extensos paisatges cultivats, com els pobles d'Aràns, Viliella i Coborriu de la Llosa. Pobles d'arquitectura tradicional de pedra i pissarra.
11. **Congost del Segre:** paisatge de cingles i parets de roca. El pantà d'Oliana i les valls obertes per damunt de Coll de Nargó i Organyà són els únics espais, juntament amb els cims de difícil accés, on el paisatge s'expandeix.
12. **Cadí:** cingleres de paret calcària que es precipiten uns centenars de metres fins a valls recobertes de densos boscos. Pobles de rica tradició històrica sota l'escenari de la cara nord del Cadí.
13. **Vall Cerdana:** unitat que aglutina pobles distribuïts al redós de la plana, amb Puigcerdà en posició estratègica. Pervivència del mas cerdà juntament amb un model econòmic basat en les pistes d'esquí de la Molina i la Masella i en urbanitzacions d'accés ràpid des de Barcelona a través del túnel del Cadí. Aquest model ha suposat un canvi significatiu del paisatge.
14. **Lavansa:** unitat aïllada, amb abundants racons i coves fruit de la geologia calcària. Pobles ben conservats, que no han perdut els trets bàsics de les senyes d'identitat.
15. **Boumort-Collegats:** paisatge dominat pel darrer gran congost de la Noguera Pallaresa al seu pas pel Prepirineu. Inclou poblacions de molt petites dimensions amagades als replecs del relleu, sota els penyals o vora els torrents, que donen lloc a paisatges de gran vàlua i molt poc coneguts.
16. **Rodalia d'Oliana:** porta del Pirineu per la vall del Segre, via d'accés a la conca alta del riu Segre des d'Andorra fins a la Cerdanya. Té un paisatge mediterrani continental, amb franges de conreus ben conservades als poblets del pla de Tragó.
17. **Vall de Rialb:** unitat majoritàriament forestal, amb algunes zones on s'han obert conreus enmig dels boscos, envoltats per petits nuclis de població i masos.
18. **Conca de Tremp:** unitat amb una històrica relació amb l'aigua. La Noguera Pallaresa ha estat durant segles el camí de pas de matèries i persones del Pirineu. Actualment és un dels espais més modificats per les infraestructures hidràuliques. Presenta una de les xarxes urbanes

■ Comunicat de premsa ■

més importants del Prepirineu, amb el llegat patrimonial dels castells de la Marca Hispànica i la capitalitat històrica del Pallars.

19. Montsec: la Noguera Ribagorçana, a la part més occidental, i la Noguera Pallaresa, en un segment intermedi, travessen el Montsec i formen, respectivament, els congostos més impressionants del Prepirineu català: Mont-rebei i Terradets. Paisatge dominat per elements naturals, amb un poblament escàs i rural.

20. La Terreta: territori aïllat de muntanya mediterrània amb àmplies zones buides d'ocupació humana. Petits pobles dispersos i vegetació i conreus mediterranis.

Paisatges d'atenció especial

El Catàleg dedica un capítol a alguns paisatges de l'Alt Pirineu i Aran que mereixen una atenció especial, bé sigui per la seva singularitat o bé pel fet de necessitar mesures de preservació específiques.

- **El paisatge de l'esquí:** el Catàleg aposta per millorar la integració d'aquestes instal·lacions a l'entorn, tot aplicant mesures de correcció paisatgística, especialment en aquelles pistes envoltades d'espais d'alt valor ecològic. Igualment, es considera necessari diversificar i desestacionalitzar els complexos d'esquí.
- **El paisatge del Prepirineu:** El Catàleg posa de relleu la importància de revitalitzar les activitats primàries, associades a la conservació del paisatge tradicional, i de fixar la població al territori. En aquest sentit, destaca el paper del turisme rural sostenible i de projectes com ara l'Escola de Pastors, el Centre d'Art i Natura de Farrera o l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu.
- **El paisatge de l'Alt Segre,** considerat com a fràgil atesa la necessitat de fer compatible els canvis per garantir la viabilitat futura de l'agricultura (que conté el petit patrimoni rural), la transformació de terrenys per a la seva urbanització i la conservació dels espais que encara no han estat alterats.

Objectius i propostes

El Catàleg defineix, per a cada unitat de paisatge, un conjunt d'objectius de qualitat paisatgística i en fixa deu per a tot l'àmbit territorial. Per altra banda, també identifica cartogràficament i formula propostes de **protecció, gestió i ordenació** del paisatge, i línies d'actuació a seguir, entre les que destaquen les següents:

■ **Comunicat de premsa** ■

- **Revaloritzar l'arquitectura pirinenca**, amb uns espais de transició entre els nuclis i el paisatge obert ben ordenats
- **Preservar els paisatges rurals**, amb edificacions tradicionals rehabilitades i construccions modernes integrades a l'entorn
- **Garantir uns paisatges forestals, agrícoles i d'alta muntanya productius**, mantenint la seva funció ecològica
- **Preservar els prats de dall (pastures)** com a part essencial de la gestió agrícola i ramadera
- **Conservar els paisatges fluvials i lacustres**
- **Vetllar per la integració paisatgística de les infraestructures**
- **Mantenir els referents visuals i els fons escènics** dels paisatges de l'Alt Pirineu i Aran
- **Crear una xarxa de miradors i itineraris**
- **Impulsar activitats turístiques arrelades al territori**
- **Vetllar per la inclusió al paisatge dels trets històrics i culturals** singulars del Pirineu

15 de desembre de 2011